Hlavní název: Národní politika
Datum vydání výtisku: 29.6.1914
Číslo výtisku: 176
Druh dokumentu: číslo periodika
ISSN: 1802-5110
Číslo stránky: [1] - 4

SYSTEM KRAMERIUS

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

Číslo 176. V Praze, v pondělí dne 29. června 1914. Ročník XXXII.

Vychází dvakráte denně:
Předplatné a inseráty přijímá administrace na Václ. nám. č. 21. Telefon č. 195 a 236.
Předplácí se:
v Praze na měsíc: v administr. k 1·20 ve filiálkách k 1·40 s donáškou . k 1·70
na venkově: ve filiálkách měsíčně: bez donášky k 1·50
Poštou v Rakousku: na měsíc . . k 2·— na ¼ roku . k 5·30 s dvojí zásilkou: na měsíc . . k 2·60 na ¼ roku . k 7·30

NÁRODNÍ POLITIKA

Redakce:
Václavské nám. 21. Telefon čís. 1777. Rukopisy se nevracejí. Insert. doklady musí býti objednány.
U drobném prodeji v Praze:
ranní čís. ve všední dny a svátky 4 h nedělní číslo se zábavnou příl. 6 h odpolední čís. 2 h
na venkově:
ranní čís. ve všední dny a svátky 6 h nedělní čís. se záb. přílohou . . 8 h odpolední číslo 8 h

Následník trůnu arcikníže František Ferdinand a jeho choť paní vévodkyně Žofie z Hohenbergu obětí vražedného atentátu v Sarajevě.

Zpráva ohromující, zpráva, jež zatřese veškerou naši říši a vyvolá úžas v celém světě, dochází z bosenského hlavního města Sarajeva: následník trůnu, arcikníže František Ferdinand Este i vznešená jeho choť Žofie vévodkyně z Hohenbergu stali se oběťmi úkladné vraždy, právě když jeli k slavnosti uspořádané na radnici. Dvě bytosti, určené dostoupiti nejvyšších stupňů v hodnostech lidských, dvě bytosti spojené svazkem nejvroucnější lásky, klesly náhle v náruč smrti ve dvou třech okamžicích — ve chvíli, kdy následník trůnu, zastupuje stařičkého panovníka, konal dílo míru, jímž získané dvě jižní země, bývalému jhu tureckému vyrvané, úže než dosud měly býti připoutány k dynastii a říši, kterou byly osvobozeny.

Veliká tragika! Určen pro trůn, arcikníže František Ferdinand Este tiše a klidně čekal na dobu, ve které by mu bylo naplniti své nejvyšší určení. Se vzácně svrchovaným jemnocitem zdržoval se všeho, co by i jen z daleka se mohlo vykládati za předčasné zasahování v osudy říše. Ve věcech veřejných konal výlučně jen to, co mu bylo uloženo, co mu bylo veleno majestátem panovníkovým. Jinak byl živ jen své milované choti, svým milým dětem a sobě — živ byl rodině své na českém hradě Konopišti, z něhož ještě před několika dny pozdravil obyvatelstvo království, dovoliv, aby uzavřené dříve nádherné sady toho jeho sídla byly na jistou dobu obyvatelstvu učiněny přístupny. Odjel pak, netuše, že nikdy již nevrátí se tam, kde ztrávil nejblaženější chvíle svého soukromého života.

V okamžiku prvního zdrcujícího dojmu, který každým z nás tak otřásl, nemožno nám šířiti se o zesnulém, jeho domnělých úmyslech do budoucna neb očekávání, jež se k němu upínalo. V té chvíli nemůžeme, leč dáti výraz nejhlubší účasti nad novou hroznou ranou, která zasáhla našeho stařičkého panovníka. Choť, syn, nyní i určený z vůle panovníkovy jeho nástupce trůnu — všichni ti tři jeho srdci nejbližší zasaženi vražednými ranami! Jen on sám tu dosud bohudík stojí jak starý věkovitý kmen — aby znovu vypil kalich hořkosti až do dna, i aby opatřil vedení říše do budoucna . . . .

A stejně hluboká soustrast naše odnáší se k ubohým dětem zavražděných vysokých manželů, k princezně a princům, tak náhle a tak děsně osiřelým . . . Co jest postavení, rod, moc a jméno ve tváři smrti — jež dechne, aby hynulo, co jinak mělo zářiti, co mělo rozhodovat o osudech říše a národův! . . .

Jen památka zůstává — a ta památka zavražděných manželů, takovou láskou až do smrti spiatých, jest a zůstane jasná, ničím nezkalená — zkalená jen nejhlubším smutkem, který se klade na mysli národů této říše tak, jako by byl náhle spadl veliký černý příkrov na některý kvetoucí lán zahrad konopišťských . . .

První zpráva o vražedném útoku.

Ze Sarajeva, 28. června. (T. t. k.) Když ubíral se dnes dopoledne Jeho c. a k. Výsost arcikníže František Ferdinand se svojí chotí vévodkyní z Hohenbergu k uvítání do radnice, vržena byla na automobil puma, kterou Jeho c. a k. Výsost paží odrazil. Když arciknížecí automobil přejel, puma vybuchla. V následujícím automobilu jedoucí pánové hrabě Boos-Waldeck a křídelní pobočník zemského náčelníka podplukovník Merizzi byli lehce zraněni. Z obecenstva bylo více méně těžce zraněno šest osob. Útočníkem je typograf z Trebině jménem Cabrinovič. Byl ihned zatčen.

Po slavném uvítání na radnici pokračoval pan arcikníže se svojí chotí v okružní projíždce. Žák osmé třídy gymnasiální jménem Prinzip z Grahova vypálil z browningové bambitky několik ran na arciknížecí automobil. Jeho c. a k. Výsost arcikníže zasažen byl do obličeje, Její c. a k. Výsost vévodkyně z Hohenbergu zraněna byla do života. Jeho c. a k. Výsost a paní vévodkyně převezeni byli do konaku, kdež svým zraněním podlehli. I druhý útočník byl zatčen. Rozhořčený dav málem byl by oba útočníky lynchoval.

Podrobnosti prvního atentátu.

Ze Sarajeva, 28. června. (Zvl. t. k.) **O prvním útoku se sděluje: Puma sestávala z lahve naplněné hřebíky a sekaným olovem. Výbuch byl velmi prudký. U nedalekého obchodu byly železné závěsy na několika místech proraženy. Asi 20 osob bylo zraněno, většinou lehce. Mezi zraněnými je lesní rada a jeho choť, advokátní koncipient a několik dam a dětí. Odpoledne hlásili se ještě další, většinou lehce zranění. Oficiál zemské vlády Reich byl střepinami pumy zraněn těžce na nohou.**

Ze Sarajeva, 28. června. (Telef. zpr.) **Zdá se býti zjištěno, že následník arcikníže František Ferdinand zasažen byl do krční tepny. Arcikníže pokusil se vzchopiti a povstati. leč zvrátil se opět na sedadlo povozu. Vévodkyně z Hohenbergu rychle povstala a postavila se před svého chotě, aby ho chránila. V tom okamžiku zavzněly druhé dvě rány, jimiž vévodkyně zasažena byla do dolní části těla. Davy lidu vrhly se na pachatele, který byl značně ztýrán.**

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Po návštěvě na radnici projevil arcikníže přání, co nejdříve navštíviti posádkovou nemocnici, kam dopraven byl zraněný podplukovník šl. Merizzi. Když zahýbal automobil z nábřeží do třídy Františka Josefa, padly rychle za sebou dvě rány. První zasažena byla paní vévodkyně, jež klesla svému chotí do klína. Náboj vnikl vévodkyni, sedící po pravé straně arcikníže, z pravé strany do slabiny, proraziv vycpávku automobilu. Účinek kule byl strašný. Vévodkyně ztratila ihned vědomí.**

Arcikníži projel náboj krční tepnou. Smrt nastala skoro bezprostředně. Celý čin odehrál se bleskurychle. Mnohé z nejblíže stojících osob výstřelu ani neslyšely. Jelikož ulice na místě, kde útok byl podniknut, není širokou, mohl útočník střílet z nejbližší blízkosti. Několika dámám bylo nápadným podezřelé vzezření Prinzipovo, který stál na rohu ulice, maje ruku v kapse. Útočník byl strážníky zatčen.

Ze Sarajeva, 28. června. (Zvl. tel.) Z jiné strany se oznamuje: Když následník trůnu a jeho choť opustili nádraží, byla hozena pod vůz puma, která však zranila jen osoby v průvodu. Vznešení manželé zůstali bez pohromy. Když však vystoupili z vozu vypálil na ně 19letý charvátský student dvě rány z browningové bambitky a oba usmrtil.

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Útočník Gavrilo Prinzip je 19 roků stár a narozen v Grahovu (okres Livno). Studoval delší dobu v Bělehradě. Při výslechu udal, že již dlouho zamýšlel usmrtiti z nacionalistických pohnutek některou vysokou osobnost. Dnes čekal na nábřeží až pojede pan arcikníže, a provedl útok, když automobil musil, zahýbaje do ulice Františka Josefa, jeti volněji.**

Udal, že, poněvadž v automobilu jela též paní vévodkyně, chvíli váhal. Potom však vypálil rychle dvě rány. Popírá, že by měl spoluvinníky. Sítetý typograf Neděljko Cabrinovič, jemuž se pumový útok nezdařil, prohlásil, že obdržel pumu od anarchisty v Bělehradě, jehož jména prý nezná.

Popírá rovněž, že by měl spoluvinníky. Při výslechu choval se velmi cynicky. Po útoku skočil do řeky Miljačky, chtěje uprchnouti. Strážníci a několik lidí z obecenstva skočili za ním a zatkli jej. Několik kroků od místa druhého atentátu byla nalezena puma, která nevybuchla. Odhodil ji patrně třetí útočník, když viděl, že Prinzipovi se jeho útok zdařil.

Úřední oznámení katastrofy.

Z Vídně, 28. června. (Tel. zpr.) **Úřední list „Wiener Ztg." vyšel ve zvláštním vydání, černě zarámovaném, jehož první strana rozdělena je ve dvě části. Hořejší část má nadpis „Amtlicher Theil" a obsahuje sdělení pouze o úmrtí následníkově, nikoli však o úmrtí jeho choti.**

Úřední toto oznámení zní: „Jeho cís. a král. Výsost arcikníže František Ferdinand v neděli dne 28. června 1914 dopoledne v Sarajevě byl střelou těžce zraněn a krátce po té zemřel."

Dolní část zvláštního vydání, nadepsaná „Část neúřední", obsahuje životopis následníkův, mezi textem pak také zprávu o smrti jeho choti, vévodkyně z Hohenbergu. Na konec připojeny jsou sarajevské depeše.

Všecka opatření selhala...

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel.) Vzhledem na pobyt arciknížete-následníka učinila zdejší policie nejrozsáhlejší opatření. Každá podezřelá osoba a vůbec každý příchozí z ciziny musil se legitimovati. Předevčírem bylo 37 podezřelých osob uvězněno. Opatření úřední byla tak přísná, že za vojenským špalírem nebylo trpěno hromadění obecenstva. Přísně bylo zakázáno obsazovati v domech okna a také květiny musily býti z oken a balkonův odstraněny. Četníků bylo pro minulé dny do Sarajeva povoláno přes tisíc.

Poslední chvíle arciknížete a jeho choti.

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Po atentátu odjel arciknížecí automobil ihned do konaku. Zde byli okamžitě k službám vrchní štábní lékař dr. Arnstein a plukovní lékař dr. Polazzo, ale veškerá lékařská pomoc byla marnou. Polní kurát Crnok vykonal modlitby za zemřelé. Obě mrtvoly budou zatím vystaveny v konaku.**

Panovník o sarajevské události.

Z Vídně, 28. června. (Telef. zpr.) Úřední oznámení došlo ze Sarajeva do vídeňského dvorního hradu o půl 12. hod., tedy bezprostředně po katastrofě. Nejvyšší hofmistr kníže Montenuovo nebyl však ve Vídni; přijede teprve večer. Také ministr zahraničních záležitostí hr. Berchtold dlí mimo Vídeň a sice na svém zámku buchlovském. Přijede rovněž pozdě na večer. Zpráva podána také ministerskému předsedovi hraběti Stürgkhovi, který svolal ihned ve Vídni meškající členy kabinetu ke zvláštní poradě, jež konala se o 5. hod. odpolední v Panské ulici.

Do Išlu podána zpráva přímo ze Sarajeva. Úkol, sděliti mocnáři zdrcující novinu, převzal generální pobočník kníže Paar. Císař vyslechl zprávu s nejhlubším pohnutím, doložily pouze: „Věru, že nic mi nezůstávám ušetřen."

Potom ihned rozhodl se mocnář, že zítra o 6. hod. ranní opustí zase Išl a vrátí se do Vídně, kamž přijede k polednímu. Návrat panovníkův souvisí s opatřeními, jež nutno učiniti vzhledem na přenesení státních a vojenských funkcí, které císař byl svěřil arciknížeti Františku Ferdinandovi a ve kterých arcikníže mocnáře zastupoval jak při různých důležitých aktech státních, tak v záležitostech vojenských.

Všechna arciknížata povolána byla do Vídně. Arcikníže Karel František Josef, jenž povolán bude za následníka trůnu, přibude již zítra. Vojenské funkce zesnulého arciknížete Františka Ferdinanda přeneseny budou prý na arciknížete Bedřicha.

Z Lázní Išlu, 28. června. Císař, který byl ihned zpraven o smrti pana arcivévody Františka Ferdinanda a jeho choti, uchýlil se hluboce rozechvěn do svých komnat a nařídil, aby byly učiněny disposice pro návrat do Schönbrunnu. Zděšení a účast obyvatelstva projevuje se zde zvláštním způsobem.

Z Išlu, 28. června. (Zvl. tel.) První zprávy o zavraždění následníka trůnu a jeho choti došly sem k 1 hod. odpoledne. Nejdříve se těmto zprávám nepřikládala víra. Když však o půl 2. hod. odpol. starosta města oficielně zprávy ty potvrdil, nastalo v obecenstvu ohromné vzrušení.

Telegram zaslaný kabinetní kanceláří došel sem o 12. hod. v poledne. Generálnímu pobočníku hrab. Paarovi nastal těžký úkol, aby sdělil s císařem strašnou tuto zprávu. Císař byl velice rozrušen, načež pravil: „Nezůstanu ničeho ušetřen!" Císař pak hned nařídil, aby celý dvůr bezodkladně odjel do Vídně.

Dnešní hostina byla arci odřeknuta. Císař odebral se proto do svých komnat, a s nikým již nemluvil. Císař odjede zítra mezi 6.—7. hodinou ráno a přijede k polednímu do Vídně.

Z Vídně, 28. června. (Tel.) **Císař vrátí se zítra o půl 12. hod. dop. z Išlu do Vídně.**

Z Lázní Išlu, 28. června. (K. k.) Odjezd císaře do Vídně byl stanoven na zítřek v pondělí o 6. hod. ráno. Vévoda Arnošt August Cumberlandský přibyl sem dnes odpoledne, provázen svým služebním komořím, v automobilu z Gmundenu a vykonal o 5. hod. odpolední Jeho Veličenstvu císaři kondolenční návštěvu.

Dojem ve Vídni.

Z Vídně, 28. června. (Telef. zpr.) Ode dnů náhlého skonu korunního prince Rudolfa a císařovny Alžběty nebylo ve Vídni takového rozčilení a vzrušení, jako dnes odpoledne a večer. Vzdor tomu, že vzhledem na dva svátky a překrásné počasí Vídeň z valné části byla vylidněna, přivodily první zprávy o zavraždění následníka trůnu a jeho choti ohromný poprask ve vídeňských ulicích. Byť i zprávy byly kusé a nezaručené, vyvolaly zděšení. Lidé kupili se, sdělujíce sobě navzájem, co slyšeli, všude úžas a ohromení, jež bylo lze čísti ze tváří zejména důstojníků.

Bylo ke 2. hod. odpoledne, když Okružní třída, ulice vnitřního města a zejména ke Prateru vedoucí oživly. V tu dobu vyskytla se také již první zvláštní vydání novin, na strojích psaná, jež sdělovala nepověřené ještě zprávy o zavraždění arciknížete a jeho choti. Po třetí hodině odpolední rozběhli se však po Vídni roznášeči úřední zprávy, novinami vytištěné. Vydání ta byla z rukou trhána. Za hodinu celá Vídeň o všem již věděla. Vojenské kapely, jež započaly hráti v restauracích, koncerty ihned přerušily, hry ve dvorních a v některých soukromých divadlech odřeknuty. Na radnici, na zemské sněmovní budově a některých obecních budovách, jakož i na četných soukromých domech vyvěšeny smuteční prapory.

Největší rozruch byl odpoledne v Prateru a pak k večeru, kdy Vídeňáci vraceli se z výletů do města. Již na nádražích sváděny pravé bitky o zvláštní vydání novin. Kde kdo, ať pěšky šel, či jel tramwají — každý četl v největším údivu sarajevské zprávy. Večer pak na ulicích a v restauracích nebyla o ničem jiném řeč, než o hrozné bosenské události. Veškeré zdejší listy zítra ráno vyjdou.

Z Vídně, 28. června. (Kor. kancel.) **V prvních odpoledních hodinách rozšířily se zvěsti o atentátu na pana arciknížete Františka Ferdinanda a jeho choť v Sarajevě, které byly kolem 3. hod. odpoledne oficielně potvrzeny. Zdrcující zpráva byla brzo zvláštními vydáními rozšířena po celém městě. Všude, kde se konaly slavnosti, byly okamžitě přerušeny. Všeobecně panuje největší ohromení, které se projevuje také ve zprávách docházejících z hlavních měst zemských.**

Z Vídně, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Zpráva o atentátu a smrti pana arciknížete následníka a jeho choti rozšířila se o 4. hod. odpolední po celé Vídni a okolí a byla v celém městě za projevů nejhlubší účasti a největšího zděšení živě přetřásána. S některých domů vlají již černé prapory. Na letiště stihla zpráva ve ¼4. hod. odpoledne.**

Zprávě té šířené nejdříve ve formě neurčité pověsti nikdo nevěřil. V leteckých závodech se z počátku pokračovalo. Ve dvorní loži sledoval je pan arcivévoda Karel Albrecht. Když mu byla sdělena oficielní zpráva o atentátu, opustil pan arcivévoda ihned letiště. Závody byly pak ihned zastaveny.

Hr. Chotek omdlel...

Z Karlových Var, 28. června. (Tel.) Bratr vévodkyně z Hohenbergu, hr. Chotek, omdlel, když mu podána byla zpráva o tragickém skonu jeho sestry a chotě jejího...

Dojem v Praze.

Do Prahy stihla zpráva o atentátu asi po 2. hodině odpolední a rozšířila se v obecenstvu, budíc všude ohromný dojem, asi o 3. hod. odp. V tu dobu přerušena byla všude odpolední divadelní představení a zahradní koncerty a na některých budovách vztyčeny smuteční prapory. Záhy počalo se také sbíhati obecenstvo před redakcemi denních časopisů, dychtic zvěděti, co na truchlivé zvěsti jest pravdy, neboť zpráva o hrozném konci arciknížete a jeho choti přijímána byla zprvu s pochybnostmi. Redakce ovšem v prvé chvíli nebyly s to, aby podaly obecenstvu bližších zpráv, jichž té chvíle nebylo a uplynuly snad dvě hodiny než vyšla první zvláštní vydání, obsahující jen stručné sdělení hrozné události. Od té chvíle počínaje viděti bylo všude množství lidí čtoucích tato zvláštní vydání a shon před redakcemi stával se větší a větší.

V místech výletních rozšířila se zpráva o smrti arciknížete a jeho choti většinou teprve k sedmé hodině večerní mnohem dříve však poděl Vltavy, a jak se dovídáme, přestoupili četní výletníci z parníku, jedoucího ku Zbraslavi, když mezi nimi truchlá zvěst se rozšířila, na nejbližší parník po vodě jedoucí a vrátili se do Prahy.

Dojem v Záhřebě.

Ze Záhřeba, 28. června. (Tel. zpr.) Zpráva o sarajevském atentátu rozšířila se městem ke 3. hod. odpol. a měla v zápětí, [illegible] slavnost na počest návštěvy Charvatů rjeckých byla odřeknuta.

Smuteční projev bosenského sněmu.

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) Zemský sněm konal odpoledne schůzi, do níž se dostavili všichni v Sarajevě přítomní poslanci. Předseda Basagič zahájil schůzi v 5 hod. odpoledne. (Poslanci povstali s mist.) Předseda přečetl projev, v němž projevuje se rozhořčení nad zločinným atentátem a nejhlubší bolest nad tragickým skonem arciknížete a jeho choti a velebí jejich památku. Předseda zdůraznil pak neochvějnou lásku a věrnou oddanost bosenského lidu k Nejvyššímu panovnickému domu a provolal třikráte „Živio" Jeho Veličenstvu, což poslanci nadšeně opakovali. Schůze byla pak na znamení smutku skončena. Podobný projev uspořádala obecní rada v mimořádné schůzi před schůzí zemského sněmu.

Dojem zprávy v cizině.

Z Říma, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) Listy uspořádaly zvláštní vydání se zprávou o zavraždění pana arciknížete a vévodkyně z Hohenbergu; ve zvláštních těchto vydáních byly uveřejněny též obrazy arciknížete a jeho choti, jakož i životopis arciknížete. Listy velebí vznešené vlastnosti arciknížete.

Z Kielu, 28. června. (Tel. tisk. kancel.) Císař Vilém vrátil se po obdržení zprávy o atentátu na arciknížete Františka Ferdinanda a jeho choť svou jachtu „Meteor" do kielského přístavu a

Zvěčnělý následník trůnu, arcikníže František Ferdinand.

odebral se na loď „Hohenzollern". Válečné lodi, kotvící v přístavu, spustily vlajku na půl žerdi.

Z Kielu, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) První zpráva o neštěstí došla od německého konsula v Sarajevu na „Hohenzollern". Přednosta námořního kabinetu šl. Müller odebral se okamžitě dopravním člunem „Hulda" na moře a sdělil zprávu císaři, který byl na jachtě „Meteor". Císař okamžitě přerušil regatu, ačkoliv měl „Meteor" předskok více než 15 minut. Ostatní jachty následovaly tohoto příkladu.

Císař Vilém nařídil, aby válečné lodi okamžitě spustily vlajku na půl stěžně a aby byla vztyčena rakousko-uherská válečná vlajka na velkém stěžni rovněž do polovice, poněvadž arcikníže František Ferdinand byl velkoadmirálem německého loďstva. Anglické válečné lodi učinily rovněž tak, také jachty.

Císař Vilém projevil již s moře císaři Františku Josefovi telegraficky svůj bol. Císařovna Augusta Viktorie přibyla sem právě z Grünnoizu a odebrala se na jachtu „Hohenzollern". Císař a císařovna odjedou zítra v 8 hod. 50 min. do stanice Obory, kam přibudou ve 3 hod. odp. Regaty nebudou přerušeny, ale slavnosti budou patrně značně omezeny.

Z Londýna, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) Zpráva o zavraždění arciknížete a jeho choti rozšířila se v Londýně velmi rychle a vzbudila všude svrchované zděšení. Král, který byl o hrozném tomto neštěstí ihned zpraven, vyžádal si neprodleně zprávy od rakouského velvyslanectví. Jakmile došla z Vídně autentická zpráva, byla vlajka na c. a k. velvyslanectví spuštěna na půl žerdi.

Uvítání arciknížete a vévodkyně z Hohenbergu na radnici sarajevské.

Ze Sarajeva, 28. června. (Tel. t. k.) Dnešní uvítání pana arciknížete Františka Ferdinanda a vévodkyně z Hohenbergu na radnici minulo přesně dle programu. V 9 hod. 50 min. přijeli vznešení hosté dvorním vlakem k Philipovichovu táboru, kde arcikníže a vévodkyně byli uvítáni náčelníkem zemské vlády pol. zbrojm. šl. Potiorkem a sborovým velitelem Appelem. Cestou do radnice byl, jak sděleno, spáchán první atentát. Za další jízdy po pokusu atentátu byly arciknížetí a jeho choti připraveny bouřlivé ovace, jež nabyly tím srdečnějšího rázu, poněvadž se již rozšířila zpráva o útoku, jemuž arcikníže šťastně unikl. Na radnici byli hosté starostou Fehim Effendim Čurčičem, obklopeným obecními radními, slavnostně uvítáni a pozdraveni bouřlivým „Živio".

Starosta pronesl k arciknížeti tento proslov:

„Vaše c. a k. Výsosti! Vaše Výsosti! Naše srdce jsou velmi oblažena nejmilostivější návštěvou, kterou ráčily Vaše Výsosti poctíti naše zemské hlavní město Sarajevo, a jsem obzvláště šťasten, že Vaše Výsosti mohou čísti na našich tvářích city naší lásky a oddanosti, věrné příchylnosti a neochvějné poddanské věrnosti, jakož i city naší poslušnosti vůči Jeho Veličenstvu našemu císaři a králi a Nejvyššímu císařskému domu habsbursko-lothrinskému.

„City, jež projevují věrně naši hlubokou vděčnost za Nejvyšší milost a otcovskou péči, kterou osvědčoval Jeho c. a k. Apoštolské Veličenstvo a Vaše císařská a královská Výsost odevždy nejmladšímu drahokamu v Nejvyšší koruně, naší milé vlasti Bosně a Hercegovině a jejímu hlavnímu městu Sarajevu. Požehnané ovoce této Nejvyšší milosti a otcovské starostlivosti Jeho Veličenstva a Vaší císařské a královské Výsosti o naši milou, péči zemské správy svěřenou domovinu mohou Vaše Výsosti považovati jako díla a úspěchy neunavné snahy o rozkvět a pokrok naší vlasti a zemského hlavního města Sarajeva, jakož i o vybavení těchto všemi kulturními a hospodářskými zařízeními a vymoženostmi, jež slouží k obecnému blahu a milovanému našemu a slavnému mocnářství k ozdobě.

„Veškeré občanstvo zemského hlavního města Sarajeva jest prodchnuto blahem a pozdravuje s největším nadšením nejvyšší návštěvu Vašich Výsostí s nejsrdečnějším uvítáním jsouc co nejhlouběji přesvědčeno, že pobyt v našem milovaném městě zvýší ještě nejmilostivější přízeň Vašich Výsostí vůči našemu pokroku a našemu blahu a že zaváže nás ještě více k nejhlubší vděčnosti a loyálnosti, která naplňuje neochvějně naše vděčná srdce a má stále vzrůstati. V tomto nadšení vítají naše srdce Vaše Výsosti a volají: „Ať žijí naši milovaní nejjasnější hosté, Jeho c. a k. Výsost nejjasnější pan arcikníže následník František Ferdinand a Její Výsost vévodkyně Žofie! Bůh zachovej Jeho c. a k. Apoštolské Veličenstvo našeho nejmilostivějšího pána, císaře a krále Františka Josefa I.'

Jeho c. a k. Výsost odpověděl:

„S obzvláštní radostí přijímám ujištění o vaší neochvějné věrnosti a oddanosti Jeho Veličenstvu našemu nejmilostivějšímu císaři a králi a děkuji vám, pane starosto, srdečně potěšen, za jásavé ovace, připravené mi a mé choti obecenstvem, a to tím více, že spatřuji v tom též projev radosti nad nezdarem atentátu. K upřímnému mému zadostiučinění bylo mi dopřáno, abych se za krátkého pobytu ve vašem středu přesvědčil osobně o potěšitelném rozvoji této nádherné země, jejíž rozkvět jsem vždy s nejživější účastí sledoval."

Na to pravil arcikníže srbsko-chorvatsky:

„Prosím vás, abyste obyvatelům krásného zemského hlavního města tlumočil můj srdečný pozdrav, a ujišťuji vás svou neochvějnou milostí a přízní."

Arcikníže a paní vévodkyně byli sice poněkud vzrušeni, ale jinak v nejlepší náladě a hladili láskyplně dcerušku ředitele zemského sněmu Hilma Bega Kapetanoviče, která paní vévodkyni podala kytici růží. Když panstvo prohlédlo si sloupový dvůr radnice, nastoupilo další jízdu k museu, za níž proveden bezbožný útok, jemuž padli za oběť. Zemský náčelník pol. zbrojmistr Potiorek, který byl v arciknížecím automobilu, nebyl zraněn.

Nový následník.

Z Vídně, 28. června. (Tel. zpr.) **Značný zájem věnuje se již nyní příštímu následníku trůnu, arciknížeti Karlu Františku Josefovi, čítajícímu 27 let. O jeho vlastnostech, o jeho nadání a o jeho povaze máme my Čechové přesné a vážné posudky a to od zesnulého ministra, prof. dra Albína Bráfa, jenž, jak známo, během universitních studií, jež arcikníže Karel František Josef konal na pražské universitě, a arciknížetem v častý styk přicházel a jemu o státních vědách přednášel.**

Dr. Bráf co nejchvalněji vyjadřoval se o příštím následníku trůnu, zdůrazňuje zejména obdivuhodnou bystrost, s jakou mladý arcikníže chápal i nejtěžší materiál cizí, veliký zájem, jaký jevil o veškeré důležité otázky, jeho svrchovanou korrektnost a vzorný i roztomilý způsob, jakým konal vždy uložené sobě povinnosti. Zesnulý dr. Bráf nejednou také sděloval, jak arcikníže Karel František Josef dobře česky umí a jak v české řeči dobře se vyjadřoval, běželo-li o vědecká themata. Zkrátka, dr. Bráf líčil arciknížete Karla Františka Josefa jako nadějného muže.

Zesnulý arcikníže ve funkci císařova zástupce.

Z Vídně, 28. června. (Tel. zpr.) V roce 1894 odebral se následník trůnu arcikníže František Ferdinand poprvé v oficielním zastoupení císařově do ciziny, když odejel do Londýna, blahopřát královně Viktorii k jejímu jubileu. Časté cesty nepřispěly k upevnění zdraví následníkova, takže vzrušení jeho nad smrtí otcovou vyvolala obavy o zdraví arciknížete.

Prudká horečka uvrhla tehdá následníka na lože a lékaři prohlásili, že odvrácení hrozícího nebezpečí děkovati dlouho jedině neunavné péči arcikněžny Marie Terezie. V prosinci roku 1896 odebral se arcikníže v průvodu nevlastní své matky a sestry do Ajaccia a korsické podnebí přispělo také velice rychle k úplnému jeho vyléčení. V květnu r. 1899 vykonal následník návštěvu u německého císaře Viléma v Berlíně a cestoval na to po různých korunních zemích.

kde ve svých odpovědích na uvítací řeči dal výraz přísně katolickému svému smýšlení.

Následník trůnu opětovně zdůraznil také samostatnost svých názorů, tak zejména v r. 1901 převzetím protektorátu nad katolickým školským spolkem a r. 1902 svým rozhodnutím pro cestu do Petrohradu, aby carovi poděkoval za propůjčení vysoké hodnosti v ruské armádě, při kteréžto příležitosti zřekl se následník průvodu Jana hr. Zichyho a průvodu jiného ještě uherského magnáta. V posledních letech vystupoval arcikníže-následník při všech větších státních akcích čím dále tím více do popředí. Při všech téměř důležitých rozhodnutích byl povoláván k císaři a tázán o radu. Navzdor pochopitelné zdrželivosti, kterou sobě následník ukládal, stalo se přece jen častěji, že dospěl k samostatnému rozhodnutí, jež nebývalo vhod zejména oposičním kruhům v Uhrách, kde následník již v prosinci 1910 při zahájení delegací poprvé pronesl v zastoupení císařově trůnní řeč. Dne 5. září 1911 súčastnil se v Kielu námořní porady s císařem Vilémem, 22. listopadu 1912 pak měl schůzku s německým císařem ve Springe, kde súčastnil se také dvorních honů.

V r. 1898 byl jako generál jízdy dán k disposici nejvyššímu veliteli armády, 18. srpna 1913 byl vlastnoručním listem císařovým jmenován generálním inspektorem veškeré ozbrojené moci rakousko-uherské. Vojenská kancelář následníkova od té doby měla název: „Kancelář generálního inspektora veškeré ozbrojené moci."

Posledním státním aktem následníkovým bylo zahájení posledních delegací v Pešti. Posílení branné moci našeho mocnářství bylo povždy hlavní tužbou následníkovou. Se zálibou ujímal se následník také řízení manévrů po způsobu válečném, jakými byly na př. r. 1906 námořní manevry v Dalmacii a právě tyto dny horské manévry v Bosně.

Také o vnitropolitické události měl následník živý zájem. Zasahovalť činně nejednou do četných politických krisí, zejména když obával se újmy pro zdatnost armády. Největší pozornost vzbudila r. 1910 jeho kritika taktiky uherské oposice vůči vojenským požadavkům. Následník přijel tehdá také náhle do Pešti, aby co nejdůrazněji u císaře zasadil se o provedení nového vojenského řádu trestního, proti němuž uherská oposice prudce útočila.

Z následníkova životopisu.

Arcikníže František Ferdinand d'Este byl synem bratra našeho císaře, arciknížete Karla Ludvíka, jenž zemřel dne 19. května 1896. Arcikníže František Ferdinand narodil se dne 18. prosince 1863 ve Štyrském Hradci. Dostalo se mu výchovy velmi pečlivé, zvláště pilně se cvičil ve vojenství. Roku 1892 nastoupil se svolením císařským cestu kolem světa, kterou popsal ve zvláštním díle. „Již od svého dětství" — tak podotýká v předmluvě — „cestoval jsem velmi mnoho. Při různých příležitostech procestoval jsem celou Evropu, takže znám poněkud starý náš díl světa. Různé a zajímavé dojmy, jichž jsem si od lidí, věcí a jinak nastřádal, uspokojily a pobavily mne. Žádný div, že záhy již probouzela se moje láska k cestování, neustále se vzmáhala mocněji, až vyvrcholila v přání, podniknouti cestu kolem světa. Přání mé se také vyplnilo." Na cestách těchto nasbíral arcikníže velmi mnoho zajímavých a vzácných předmětů, které sestavil v překrásných a bohatých svých sbírkách.

Roku 1896 byl jmenován polním maršálkem, tři léta potom gen. jízdy, pak byl přidělen k zvláštním službám nejvyššího vojenského velení, v kteréžto funkci se vyznamenal zvláště při velikých manévrech svou vojenskou zdatností, taktickou vyškoleností a vojevůdcovskou obratností. Také se velmi osvědčil při velikých manévrech u Veszprimu, kde měl vrchní velení. Dne 17. září 1908 nesestoupil s koně od 3. hodiny ranní až do 7. hodiny večerní, v poslední den pak byl již o půl čtvrté ráno na manévrišti. Císař pán, který každý den dojížděl sledovati pohyby vojska, vzdal mu také ústně dík za obezřetné a výtečné vedení manévrů a odevzdal zároveň vlastnoruční list. Arcikníže pak sám projevil svůj nejvroucnější dík náčelníku generálního štábu šlechtici Conradovi, a dal si pak povolati orgány manévrového velitelstva, aby nejen každému jednotlivci, nýbrž všem důstojníkům poděkoval srdečnými slovy za jejich velikou horlivost, jakož i obětavou a namáhavou práci.

K mužstvu pak vydal tento armádní rozkaz: „Jeho c. a k. Apoštolské Veličenstvo ráčil mi zaslati tento Nejvyšší vlastnoruční list: „Milý pane synovče, generále jízdy, arcikníže Františku Ferdinande! Pověřen byv opětně řízením větších manévrů, rozřešil Jste právě se vší prozíravostí a s nejživějším zájmem ve spolku s náčelníkem generálního štábu úkol, jenž klade vysoké požadavky na vojenskou soudnost. Průkazem vyšších vůdcovských schopností projevili oba armádní velitelé, jakož i velitelé větších vojenských sborů, onu iniciativu, jež jest předpokladem úspěchu na bojišti. Pokud mohl jsem pozorovati, dokázalo vojsko všech zbraní za svěžího ducha velmi uspokojivými výkony svou válečnou zdatnost. Projevuji Vašim Láskám a náčelníku generálního štábu plné uznání, ponechávám Vaší zevrubnější znalosti všech událostí, abyste s odvoláním na tento vlastnoruční list projevil své uznání velitelstvím a vojenským oddílům, právě ukončených manévrů se súčastnivším, jakož i uherské zeměbraně." — Nejvyšší toto zvláště milostivé uznání všechny nás velmi oblažuje, a rovněž i já vyslovuji velitelům a vojsku své nejúplnější neomezené uznání. Ve Vesprimu, 18. září 1908. — Arcikníže František Ferdinand, generál jízdy."

Velmi často prodléval arcikníže František Ferdinand na zámku Konopišti nedaleko Benešova u Prahy, který opravil velikým nákladem a se vzácným uměleckým vkusem, ozdobil krásnými sbírkami a obklopil rozkošným parkem. Měl tam bohatou knihovnou, v níž býval denně několik hodin. Také rád se procházíval parkem, kde znal skoro každý strom a zajímal se i o ty nejmenší detaily. V sousedním, asi čtvrt hodiny od zámku vzdáleném Benešově objevoval se arcikníže s rodinou častěji.

Velmi sympatickým bylo vystoupení arciknížete při zahájení jubilejní výstavy v Praze a v Kroměříži. V Praze promluvil při této příležitosti dne 14. května 1908 takto: „Milerád převzal jsem protektorát této výstavy a dostavil se k jejímu zahájení. Jsem nanejvýš spokojen, že výstava jest nejen velkolepým obrazem rozkvětu obchodu a průmyslu pražského komorního obvodu, ale i skvělým výrazem pocitů lásky a věrné oddanosti obou zde ve smírném závodění spojených národů pro Jeho Veličenstvo, našeho nejmilostivějšího císaře a pána. S živým přáním, aby záslužná zde provedená práce i nadále podporovala bohaté hospodářské síly obvodu pražské obchodní a živnostenské komory, prohlašuji výstavu za zahájenu." Po té prošel arcikníže v průvodu hodnostářů výstavou, rozmlouvaje laskavě s každým a pozoruje všechno se vzácným zájmem. Neobyčejně dlouho zdržel se protektor výstavy v sálech, kde vystaveny byly památky Staré Prahy soupisnou komisí pražskou, poptávaje se pozorně pana starosty a přítomného konservatora architekta J. Heraina na činnost komise této, o jejíž důležitosti se velmi pochvalně vyjádřil. Déle setrval pan arcivévoda ve sbírce fotografií pražských starobylých portálů, kde pravil, že žádné město není tak bohato na umělecké portály domů jako Praha. Také o obrovské starobylé vásy zámku v Troji projevil zájem, doloživ, že musí příležitostně zámek trojský navštíviti a památky ty osobně bedlivě si prohlédnouti. Zmínil se dále s politováním, že portály starých domů jsou znešvařeny vývěsnými a reklamními štíty, a přijal s povděkem sdělení architektáře Heraina, že v poslední době byla již zahájena akce, aby tyto památky byly zbaveny těchto znešvařujících předmětů. V oddělení, kde vystavovaly humanitní ústavy, neustále vyžadoval si pan arcikníže informace. V exposici Staré Prahy podával potřebná vysvětlení dr. Jeřábek. Také velmi zajímal se o nejnovější stavby a projekty obce pražské, zvláště o stavbu representačního domu, o projekty asanační, úpravu Letné a Královského Vyšehradu. V ostatních sálech zaujaly pozornost pana arciknížete-protektora originály obrazů mistrů Slavíčka a Panušky. Starosta dr. Groš poděkoval pak srdečnými slovy za návštěvu Jeho cís. a král. Výsosti v pavilonu města Prahy, načež pan arcikníže podal mu ruku se slovy: „Děkuji Vám, pane starosto! Přijměte výraz mého plného uspokojení nade vším, co krásného jsem zde shlédl!"

Opouštěje zahájenou výstavu, slíbil následník trůnu arcikníže František Ferdinand, že navštíví ji ještě jednou; slovu svému dostál také dne 8. června 1908. Přijel ráno o 10. hodině vlakem do Prahy, a odejel hned západní drahou prohlédnout si Karlův Týn. Tam pobyl delší dobu prohlížeje si starobylý tento památný hrad Karlův. Navrátiv se o 2. hod. zpět do Prahy, odejel s chotí svou kněžnou Hohenbergovou na výstaviště. Tam prohlédli si nejprve překrásnou monumentální sochu sv. Václava za průvodu mistra Myslbeka, pak odebrali se do ostatních výstavních budov a pavilonů, které opustili po několika hodinách.

U velmi milé památce zůstala v Praze arcknížecí vlídnost a laskavost; arcikníže pohyboval se v kruhu měšťanů zcela nenuceně, mluvil s každým roztomile, ptal se vystavovatelů na prosp. závodů, počet dělníků, léta trvání a podobně.

Podobných sympatií získal si následník trůnu v Kroměříži, kde dne 26. července 1908 jako protektor zahájil tamější výstavu. Na výstaviště byl z nádraží dovezen v hanáckém čtyřspřeží občany ze Skaštic v národních krojích. Po zahajovacích slavnostech prohlédl si vznešený protektor výstavu, vyslovuje se o ní několikráte pochvalně. Zvláště s povděkem zaznamenávaly časopisy následující výrok arciknížete: „Jsem si tím jist, že živnostnictvu, prakticky a theoreticky vyškolenému, kyne budoucnost. Živnostník musí se učiti a učiti.." Odpoledne o 5. hod. projížděl se městem všude jsa srdečně pozdravován hustými zástupy lidu.

Zvláště chválili se u arciknížete jeho přísný smysl pro spravedlnost, přímost, otevřenost, upřímnost, rozhodnost a statečnost.

Dne 1. července 1900 zasnoubil se arcivévoda s hraběnkou Žofií Chotkovou, které propůjčil císař titul kněžny Hohenbergové. Manželství toto je požehnáno třemi roztomilými dětmi: Žofií Marií Terezií, narozenou dne 24. července 1901, Maxmiliánem Karlem, narozeným dne 29. září 1902, a Arnoštem Alfonsem, narozeným dne 27. května 1904 na Konopišti.

Dle pragmatické sankce jest po arciknížeti Františku Ferdinandu ke trůnu oprávněn arcikníže Karel František Josef. Je synem arciknížete Otty († 1. listopadu 1906) a arcikněžny Marie Josefy, rozené princezny saské. Narodil se dne 17. srpna 1887.

* *

Arcikníže-následník František Ferdinand byl od nejnovější doby pověřen funkcí generálního inspektora veškeré ozbrojené moci. Byl rytířem řádu zlatého rouna, velkokřižníkem řádu sv. Štěpána a m. j., generálem jízdy a admirálem, plukovníkem-majitelem pěšího pluku č. 19, dragounského pluku č. 4, hulánského pluku č. 7 a polního houfnicového pluku č. 6. atd.

Sokolský slet v Brně a slavnosti německé odřeknuty.

Z Brna, 28. června. (Tel. zpr.) **Na sletiště dostavilo se dnes odpoledne obrovské množství českého obecenstva. Zpráva o tragickém skonu následníkově došla ve chvíli, kdy zahájena právě prostná cvičení žen s kruhy. Předsednictvo slavností konalo ihned poradu a oznámilo pak žurnalistům, že po přání zemského hejtmana nutno program ihned přerušiti.**

Na rozklady pp. red. Vavřinka a Šimka, kteří poukazovali na nebezpečí možné paniky, usneseno v nové poradě, zatajiti prozatím neblahou zprávu, a tak provedeny tři oddíly brněnských „prostných", a teprve když zvuků hudby přešly poslední řady borců, zatřměla rána na znamení, že cvičení náhle je přerušeno. Tím stalo se, že odchod obrovských mass lidu ze sletiště odbyl se — až na některé podružné příhody — zcela klidně a nerušeně.

Z Brna, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Vzrušující truchlivá zpráva o náhlém skonu arciknížete Františka Ferdinanda a jeho choti došla do Brna o 4. hod. odpolední a byla ihned sdělena pořadatelům slavností v těchto dnech v Brně chystaných, kteří ihned rozhodli, odříci všechny slavnostní podniky. Ihned jakmile smuteční zpráva dostala se ve známost na střelnici, kde zemské střelecké závody již byly zahájeny, a na sletovém cvičišti sokolském, jež navštívilo přes 60.000 osob, přerušeny obě slavnosti. Němečtí studenti odřekli rovněž okamžitě svůj slavnostní komers a slavnosti na zítřek určené. Největší část venkovských účastníků sokolského sletu opustí ve večerních a nočních hodinách město. Truchlivá zpráva, která uveřejněna byla ve zvláštním vydání úředních „Brněnských Novin", vy[illegible]a všude v městě nevylíčitelný smu[illegible] a zděšení.**

Z Brna, 28. června. (Tel. tisk. kanc.) **Slavnostní výzdoba domů byla odstraněna a byly vztyčeny smuteční prapory. Zdejší české a německé listy uspořádaly zvláštní vydání. Když cvičení Sokolů bylo přerušeno, dostavil se k místodržiteli svob. p. Regnerovi z Bleylebenu starosta brněnského Sokola, dr. Peregryn Fiša, aby tlumočil city nejhlubší účasti Sokolstva a aby oznámil, že všechny slavnosti Sokolů byly odřeknuty. — Za týmž účelem dostavila se k místodržiteli deputace německých studentů.**

Sensační, ale nepravdivá pověst o smrti dra Scheinera.

Jako by nebylo dosti na hrozné zprávě o tragickém skonu arciknížete Františka Ferdinanda a jeho choti, rozšířila se v pozdních odpoledních hodinách po Praze zpráva, že na sokolském sjezdu v Brně zastřelen byl předseda České Obce Sokolské dr. Scheiner. Na této zprávě není ani zbla pravdy, byla však příčinou četných telefonických dotazů v naší redakci.

Zítra, v úterý, vyjde „Národní Politika" v obvyklou hodinu ranní.

Majitel a nakladatel: „Politika" závod tiskařský a vydavatelský v Praze. Tiskem téhož závodu. Vydavatel a zodpovědný redaktor Václav Hübner.